

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1541001/4

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי באר שבע

לפני כבוד הדיינים:

הרב אהרן דרשביץ – אב"ד, הרב עובדיה חפץ יעקב, הרב אברהם צבי גאופטמן

(ע"י ב"כ עו"ד מארי שני עשהאל)

התובעת:

נגד

(ע"י ב"כ עו"ד נעה קרמר)

הנתבע:

הנדון: מזונות ילדים

פסק דין

בפנינו תביעת האשה למזונות קטינים, ובקשת האיש לדחייה על הסף מחוסר סמכות עניינית.

רקע עובדתי, הליך משפטי, וטענות הצדדים

הצדדים נישאו בשנת תשע"ד (14') ולהם שלושה ילדים משותפים, [במועד הגשת התביעה הנ"ל התאומים עדיין היו פחות מגיל 6].

ביום 20.3.25 עזב האיש את בית הצדדים, והאשה פתחה בתקופה זו תיק יישוב סכסוך.

ביום 10.6.25 הגישה האשה תביעת גירושין, וכרכה בה את מזונות הילדים ומשמורתם, וכפי שכתבה בסעיף 21: "במסגרת תביעת הגירושין האשה כורכת מפורשות את נושא מזונות הילדים ועותרת לכך שכבוד בית הדין יכריע בנושא מזונות הילדים", וכן בסיכום הדברים (סעיף 37.ה): "לדון בנושא מזונות הקטינים ולחייב האב במזונות הקטינים, במדור הקטינים...".

לתביעתה צורף טופס הרצאת פרטים של ביה"ד בתביעה למזונות, וכן נספחים של הוצאות שונות עבור הילדים, חווה שכירות ותשלומי שכ"ד.

לטענת האשה בכתב התביעה (סעיף 30), סוכם מראש (ביום 25.3.25)¹ באמצעות ב"כ הצדדים על דמי מזונות בסך 3,200 ₪, אך האיש החליט להעביר רק 2,000 ₪, ולאחר החלפת ייצוג לב"כ הנוכחית, העביר רק 1,500 ₪.²

ביום 26.6.25 הגיש גם האיש תביעת גירושין מטעמו.

ביום 6.7.25 הגישה ב"כ האיש בקשה למחיקת תביעת מזונות קטינים לאור פס"ד ביהמ"ש העליון בבג"ץ 5988/21, בו נקבע כי הלכת שרגאי שרירה וקיימת, ולבתי הדין הרבניים אין סמכות עניינית לדון בתביעת מזונות קטינים בהתאם להלכה הנ"ל, אף לא דרך כריכה. עוד הבהירה שהאיש אינו מסכים שביה"ד ידון בסוגיית מזונות הקטינים.

¹ כך לפי בקשת האשה מיום 26.8.25.

² היינו לחודשים מאי-יולי, כפי שפרטה בבקשה מיום 4.8.25.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביום י"ב בתמוז תשפ"ה (08.07.25) התקיים דיון בענין הגירושין. בדיון ב"כ האיש העלה טענות גם נגד סמכות ביה"ד בענין הסדרי השהות, לאור תיקים פתוחים בביהמ"ש. בהחלטה מיום הדיון ביה"ד הורה לב"כ האשה הגיב לטענות ב"כ האיש בענין חוסר סמכות בתיקי המזונות והסדרי השהות.

בתגובת האשה מיום 14.7.25 ציינה לגבי תביעת משמורת והסדרי שהות שהיא הקדימה את תביעתה בביה"ד לתביעת האיש בביהמ"ש, שהוגשה רק ביום 22.6.25, שבועיים אחריה.

לגבי מזונות טענה שהיה על האב לטעון נגד חוסר סמכות בהזדמנות ראשונה, היינו בעת הגשתו את תביעת הגירושין שלו. עוד ציינה את פס"ד ביה"ד הגדול בתיק 1490441/1, מיום כ"ג אדר תשפ"ה (23.03.25), ש"אין להזדרז במתן החלטות בעניין חוסר סמכות בתי הדין מלדון בעניין מזונות הילדים", עיי"ש. והוסיפה (הדגשה לא במקור):

"יתר על כן, לבית הדין הנכבד הסמכות לדון בתביעה להחזר מזונות ואין סיבה שלא יפסוק בינתיים מזונות זמניים לילדים וכן ימשיך לדון בתביעה להחזר מזונות על הוצאות צפויות וקבועות שיש לקטינים".

כמו כן ציינה פס"ד נוספים לאחרונה בהם ביה"ד האזורי קבע למעשה סמכות, כל מקרה מסיבותיו, למרות טענות של חוסר סמכות עניינית ובג"ץ הנ"ל שהועלו שם ע"י הצד השני. וסיימה: "לכל הפחות לכבוד בית הדין הסמכות לפסוק מזונות זמניים".

ביום 4.8.25 הגישה האשה בקשה בכותרת: "בקשה דחופה למתן החלטה בבקשה למזונות זמניים/ השבת מזונות זמניים לקטינים". בבקשה זו כתבה (סעיפים 5-6) (הדגשה במקור):

"הקטינים שוהים רוב הזמן אצל האם שנושאת כמעט לבדה בעלויות הקטינים ולאור המצב היא קורסת ובמיוחד בחופש הגדול והחגים הבאים עלינו לטובה.

על מנת לדאוג לקטינים מבוקש מבלי להודות בעובדות שבית הדין הנכבד יפסוק השבת (כספים) המזונות לסכום של 3,500 לכל חודש (בהתאם להסכמות בתחילת ההליכים וזאת החל מיום 25.03.35 ועד למועד בו יקבעו מזונות זמניים)".

ביום 10.8.25 הגישה בקשה נוספת בכותרת: "בקשה דחופה למתן החלטה - להשבת כספים קטינים - תשלום מחציות". בבקשה זו טענה האשה ש"האב מסרב להשיב הוצאות/כספים בעבור מחציות ששולמו על ידי האם". בטבלה בבקשה פרטה את ההוצאות בסך 2,923 ₪, עם אסמכתאות לתשלום, וציינה שהיא לא קבלה מענק לימודים מהמל"ל עבור הילדים; הוגשה בקשה שלא אושרה עדיין.

ביום 11.8.25 שוב ביקשה ב"כ האיש להורות על מחיקת רכיב מזונות הקטינים מתביעת הגירושין הכרוכה, וכן את הבקשות למזונות זמניים ולהשבת כספים ותשלום מחציות.

בתגובת האם מיום 14.8.26 טענה שפעלה לפי חוק בעת הגשת התביעה הכרוכה לבית הדין, "לרבות זמני שהות ומזונות קטינים - השבה ומזונות זמניים". לטענתה, אף השופט רמז לכך בדחייתה את בקשת האיש להרחבת הסדרי שהות בכך שכתבה: "דומה כי במקום להיאבק על עניין סמכות (כאשר ההלכות בעניין זה ברורות כמשמ³) יכלו הצדדים וב"כ להגיע להבנות", ושוב ציינה שהאב לא הביע התנגדות לסמכות ביה"ד בהזדמנות ראשונה.

ביום 26.8.25 בקשה האשה שוב למתן החלטה "להשבת כספים קטינים- תשלום מחציות", בה כתבה (הדגשה במקור):

³ ביה"ד יעיר בכנות שאינו רואה בדברים אלו כל רמז לסמכות ביה"ד לדון במזונות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"לאור העובדה כי החגים באים עלינו לטובה והאם קורסת מבוקש כי כבוד בית הדין יקבע כי על האב להשיב לאם מזונות לקטינים לסך 3,500 ₪ (שלושה קטינים – שניים מתחת לגיל 6) לחודש וכי עליו לשאת במחציות.

כבוד בית הדין מתבקש ליתן החלטה הן בענין זמני שהות והן בענין השבת כספי מזונות לקטינים."

בתגובה מיום 31.8.25 שוב בקשה ב"כ האיש למחוק את רכיב המזונות בהיעדר סמכות, וחזרה על טענותיה הקודמות. עוד טענה שב"כ האשה מתנהלת בחוסר תום לב ועושה שימוש ברעה בבית הדין, ומגישה בקשות בתקופת הפגרה בניסיון לקבוע עובדות בשטח, וביקשה למוחקן. לטענתה, ה"הסכמה הזמנית" של הצדדים היתה רק בענין זמני שהות, ולא למזונות, וגם זו במסגרת מו"מ עם עו"ד שייצג את האיש ליומיים בלבד, ותחת איום, כך שנעדר כל משקל מחייב, ולא יכולה לשמש בסיס להענקת סמכות לבית הדין ברכיב מזונות הקטינים.

בתגובה ובקשה חוזרת מיום 1.9.25 להשבת כספים ותשלום מחציות ציינה שוב ב"כ האשה שישנן "מספר החלטות שניתנו על ידי בתי הדין בבתי דין רבניים בארץ אשר קבעו כי יש להם סמכות לדון במזונות זמניים ובוודאי בהשבת כספים (בהתאם למקרה זה) וזאת למרות החלטת בג"צ".

ביום 7.9.25 הגישה ב"כ האיש בקשה למחיקת תגובת האם מיום 1.9.25 בטענה שהוגשה שלא כדין, בלי הוראת ביה"ד לתגובה, בהתאם לתקנה 62(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט–2018, אשר לטענתה חלה בהיקש גם בבתי הדין הרבניים, ש"לא תוגש תשובה לתגובה אלא ברשות בית המשפט". וזאת בשינוי מהדין הישן (תקנה 241(ג) לתקנות 1984). כמו כן בקשה מתן החלטה להורות על רכיב המזונות מן התביעה הכרוכה.⁴

ביום 8.9.25, לאחר תום הפגרה, הגישה ב"כ האשה שוב את בקשתה הנ"ל מיום 26.8.25. כעת עלינו להכריע ולתת החלטה בנושא הסמכות העניינית.

דיון

א. תביעת "מזונות ילדים" ותביעה "להשבת הוצאות"

אכן, בבג"ץ 5988/21, נקבע, בהתאם לדעתה של כב' השופטת יעל וילנר (סעיף 9):

"בהלכת שרגאי נקבע, כאמור, כי בתי הדין הרבניים אינם מוסמכים לדון במזונות ילדים, אף לא על דרך כריכתם בתביעת הגירושין."

בהתאם לכך התקבלו העתירות שנידונו בערעור בפס"ד הנ"ל, שכן (סעיף 12):

"ההחלטות מושא העתירות מלמדות כי בתי הדין הרבניים פסקו במסגרתן "מזונות ילדים" (אשר נתבעו באמצעות האם האפוטרופסית), וזאת, כאמור, בניגוד להלכת שרגאי."

טענת ב"כ האשה שהאיש לא העלה התנגדות בהזדמנות ראשונה, דינה להידחות, שכן לפי האמור שתביעה ל"מזונות קטינים" לא ניתנה לכריכה, ובכך לביה"ד חסרה סמכות עניינית, אף בהיעדר התנגדות מפורשת מהצד השני, על הערכאה למשוך ידה מלדון בתביעה שאינה בסמכותה העניינית, ורק כאשר יש הסכמה חיובית של הצד השני – הן במפורש והן מכללא דרך השתתפות בדיון בנושא

⁴ בענין זה, מן הראוי לציין שלביה"ד הרבני תקנות לעצמו, ואינו כפוף לתקנות סדר הדין האזרחי, גם דרך היקש, בפרט בדבר שסדר הדין האזרחי, תשע"ט–2018, מהווה שינוי מהנוהג הקודם, אם כי ניתן ללמוד ממנו בהיקש לעניינים מסוימים. עמדת הרכב זה היא שניתן להגיש תגובה גם ללא הוראות ביה"ד על כך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המזונות – יש לביה"ד סמכות עניינית לדון בתביעת מזונות הילדים מכוח סעיף 9 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.

כמו כן, טענת ב"כ האשה שעכ"פ יש לביה"ד סמכות לדון במזונות זמניים, ג"כ אינה עומדת בפסיקת בג"ץ הנ"ל, שכן העתירה עסקה גם בהחלטות למזונות זמניים, וכב' השופט וילנר הבהירה את דעתה (סעיף 14) ש"אין בידי לקבל את הטענה, שלפיה בתי הדין הרבניים מוסמכים לדון במזונות ילדים זמניים, להבדיל ממזונות קבועים".

עם האמור, ביה"ד מפנה לפס"ד שנתן בתיק 1399450/1 ביום ד' בסיון תשפ"ג (24.05.23), בו הבהיר ואף הוכיח לדעתו שהלכת שרגאי מעולם לא מנעה כריכת מזונות ע"י האם עבור הילד, כפי שסבור ביהמ"ש העליון בפסק דין הנ"ל (לדעתנו בטעות), אלא חידשה מסלול נוסף של תביעת מזונות על ידי הילד, בהיעדר פסיקה מביה"ד בענין, עיי"ש היטב. בכל זאת, לאחר קביעת הדין בבג"צ הנ"ל, המסגרת המשפטית עפ"י חוק לעת עתה מונעת מאתנו לדון בתביעת "מזונות הילדים", כפי הגדרתה. אם כן, לכאורה מן הדין לקבל את דרישת ב"כ האיש למחיקת את רכיב תביעת "מזונות ילדים" שנכרך בתביעת הגירושין ביום 10.6.25.

אולם, יודגש שגם כב' השופטת וילנר הודתה שאף לפי הלכת שרגאי, סעיף 3 לחוק הנ"ל מאפשרת הגשת תביעה להשבת הוצאות הילדים, וכפי שכתבה (סעיף 10):

"הלכת שרגאי שתוארה לעיל, היא ברורה, ולפיה יש לפרש את סעיף 3 הנ"ל באופן שלבית הדין הרבני אין סמכות לדון בתביעת מזונות שמוגשת על ידי הילד באמצעות מי מהוריו; אלא אך בתביעת השבה המוגשת על ידי ההורה נגד מי שחייב במזונות הילד, בגין הוצאות שהוציא (או עומד להוציא) אותו הורה עבור מזונות כאמור."

ובכן סייגה את הדברים (סעיפים 15-16), שפסק דינה מתייחסת להחלטות בית הדין, מושאות העתירות, שהיו "תביעת מזונות ילדים", ולא "תביעות השבה", כפי שפרטה לעיל (סעיף 12) כלפי כל החלטה מושאת העתירה, וכפי שסיימה:

"הנה כי כן, כפי שנפרש בהרחבה לעיל, החלטות בתי הדין הרבניים מושא העתירות עוסקות בתביעה ל"מזונות ילדים" ולא בתביעה ל"השבת הוצאות". לפיכך, בהתאם להלכת שרגאי – אשר אף לדעת המשיבים, בתי הדין הרבניים כפופים לה – החלטות אלה ניתנו בחוסר סמכות ודינן פְּטָלוּת. בנסיבות אלה, ומשהתוצאה הנ"ל נשענת אך על הלכת שרגאי, ממילא מתייתר הצורך להידרש לעמדתם של בית הדין הרבני הגדול והמשיבים, שלפיה בתי הדין הרבניים אינם כפופים לפסק-דינו של בית משפט זה בבע"מ 7628/17.

בהמשך לאמור, ובמאמר מוסגר, אעיר כי בכל הנוגע להיקפה של תביעת ההשבה (שכאמור, לפי הלכת שרגאי – בשונה מתביעה למזונות ילדים – ניתן לכרכה לתביעת הגירושין), מקובלת עלי פרשנותו של השופט מזוז בבע"מ 7628/17 שלפיה תביעת השבה תחומה אך להוצאות עבר או ל"הוצאות ידועות שהוא עומד להוציא בזמן הקרוב" שאינן דורשות "דיון והכרעה בסוגיה המהותית של החיוב במזונות" (שם, פס' 32; ההדגשה במקור). שאם לא תאמר כן, עשויה תביעת ההשבה להיות "מסלול עוקף" להלכת שרגאי שלפיה בית הדין הרבני אינו מוסמך לדון בתביעת מזונות הילדים המצריכה ברור כאמור (שם). מכל מקום, כפי שהוצג לעיל, בתי הדין הרבניים דנו במסגרת ההחלטות מושא העתירות בתביעות למזונות ילדים ולא בתביעות השבה, ולפיכך דברים אלו הם בבחינת למעלה מן הצורך."

נציין שכבר בפס"ד של ביה"ד הגדול בתיק 1495176/4, מיום כ"ד בתמוז תשפ"ה (20.07.25), הובהר שפסק הבג"ץ הנ"ל התייחס לתיקים המונחים בפניו בפרט, בהם התברר שמדובר בתביעת מזונות מקורי ולא בתביעה להשבת הוצאות, ואין ללמוד ממנו כלל גורף, וז"ל:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"אמנם לפי פסיקת בג"ץ 5988/21 הלכת שרגאי תקפה ולא ניתן היה לכרוך את עניין המזונות באותם תיקים שנידונו בערעור. אלא שלכאורה פסיקת בג"ץ מתייחסת אך ורק לאותם מקרים שנידונו בפניו ולא יכולה להיות כהנחיה גורפת להתנהלות בכלל התביעות בבתי הדין."

במקרה שלפנינו, בתגובתה מיום 14.7.25 (עוד קודם פגרת הקיץ), עתרה האשה במפורש (הדגשה לא במקור):

"לבית הדין הנכבד הסמכות לדון בתביעה להחזר מזונות ואין סיבה שלא יפסוק בינתיים מזונות זמניים לילדים וכן ימשיך לדון בתביעה להחזר מזונות על הוצאות צפויות וקבועות שיש לקטיןם."

כמו כן, בקשותיה בהמשך, כגון מיום 26.8.25, ששוב הוגשה בתום הפגרה ביום 8.9.25, הינם במפורש להחזר הוצאות עבר ולהוצאות צפויות בתקופת החגים.

כאמור, דין רכיב התביעה "למזונות הקטנים" כפי צורתו המקורית – לו היינו נשארים בזה בלבד – דינו להימחק, בהתאם לפסיקת בג"ץ הנ"ל.

אך מכיוון שהגענו עד הלום, עקב תגובות הצדדים בענין הסמכות ואילוץ פגרת בתי הדין, הרי בינתיים בתגובת האשה מיום 14.7.25, במענה להחלטה מיום י"ב בתמוז תשפ"ה (08.07.25) להגיב לטענת ב"כ האיש לחוסר סמכות, וכן בבקשתה מיום 26.8.24 (שהוגשה שוב ביום 9.9.25), האשה צמצמה והגדירה את תביעתה ל"השבת הוצאות". בהיעדר תביעה קיימת למזונות בביהמ"ש – גם שיש לקבל את עמדת ב"כ האיש ביחס לתביעת המזונות בצורתה המקורית כפי שנכרכה בתביעת הגירושין עמצה – הרי כעת נותרה בפנינו תביעה ברורה להשבת הוצאות, שנכרכה מבעוד מועד יחד עם תביעת הגירושין, ובעצם היא כלולה בה (בבחינת "יש בכלל מאתיים מנה [=100]"), וצומצמה למעשה על ידי האשה לתביעה להשבת הוצאותיה עבור הילדים.

אף לפי פסיקת בג"ץ 5988/21, התביעה כפי שצומצמה מצויה בסמכות בית הדין מכוח סעיף 3 לחוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג-1953. אשר על כן, מאחר שהתביעה שכרכה האשה לתביעת הגירושין צומצמה בהיקפה, ואינה עוד 'תביעת מזונות ילדים' אלא תביעה להשבת ההוצאות של "ההורה, המוציא (או עומד להוציא) יציאות למזונות הילד" (כלשון הלכת שרגאי, פסקה 5), הרי שהסמכות מצויה בנדון בידי בית הדין לדון בהשבת הוצאות האשה.

ב. היקף הפסיקה של "השבת הוצאות"

ביה"ד מפנה בכך את הצדדים לפס"ד מהרכב זה בתיק 1269656/13, מיום א' בניסן תשפ"א (14.03.21), בו הבהרנו שגם לדעת כב' השופט מזוז בבע"מ 7628/17, שצמצם מאד את משמעות "תביעה להשבת הוצאות", ועמדתו התקבלה למעשה בבג"ץ הנ"ל, לביה"ד הסמכות החוקית לדון בתביעת ההשבה של האם על מזונות עבר, וכן על מזונות עתיד צפויות לתקופה קצובה, אשר לדעתנו יש להעריך כחמשה חודשים קדימה. נצטט בזה את האמור שם:

"נדגיש שבדברי כב' השופט מזוז נאמר:

"...או הוצאות ידועות שהוא עומד להוציא בזמן הקרוב, כגון הוצאות קונקרטיות שהוא כבר התחייב או חויב להוציאם נכון לאותה עת." (הדגשה לא במקור)

הרי שאף לדבריו, ההגדרה העיקרית היא "הוצאות ידועות שהוא עומד להוציא בזמן הקרוב", וכדרך דוגמה, בהדגשתנו את המלה "כגון", הזכיר "הוצאות קונקרטיות שהוא כבר התחייב או חויב להוציאם נכון לאותה עת". אולם, אין אלו אלא דרך דוגמאות בלבד, ולא הגדרה בלעדית שאין בילתה, כפי שטען ב"כ הבעל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לדעתנו, בהחלט ייתכן לכלול ב"הוצאות ידועות שהוא עומד להוציא בזמן הקרוב" גם מזונות שוטפים של כמה חודשים קדימה, שהרי גם מזונות שוטפים הם "הוצאות ידועות" – ברור שידוע שיש צורך להאכיל ולהלביש ילדים, וכן לשלם קופ"ח, וכו' – וכן הם "בזמן הקרוב". כך, שגם לפי הגבלתו של כב' השופט מזוז, אשר לדעתנו יש בה קושי מיסודה, אין לשלול מזונות שוטפים של החודשים הקרובים.

כמה זמן אפשר להחשיב כ"זמן הקרוב"? נראה שאין לקבוע בזה מסמרות, ועל בית הדין לתת את דעתו לכך, ולהקציב את פס"ד שלו לתקופת "זמן קרוב" הנראית לו סביר לפי נסיבות הענין. בכך יוצאים ידי חובה אף לדברי כב' השופט מזוז שלא יהא פסק בית הדין "מסלול עוקף לתביעת מזונות של הקטין".

ואף שאין ראייה ברורה לתקופת הזמן, לדעתנו יש להביא סמך לכך בהיקש משפטי לחוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה, תשע"ה-2014, בה נתן המחוקק את דעתו בתיקון מס' 3 תש"ף-2020 על תוקפן של צו לסעד זמני, וכתב: "צו לסעד דחוף או זמני שניתן לפי סעיף קטן זה יעמוד בתוקפו חמישה חודשים מיום מתן הצו" (הדגשה לא במקור). הרי שמחוקק גילה דעתו שתקופה של כחמשה חודשים היא תקופה משפטית סבירה של העתיד הקרוב, שבה יש לתת תוקף עד שתתאפשר לתת החלטות קבועות. יודגש, שאין כוונתו כעת לומר שמדובר בנידו"ד בצו לסעד זמני או החלטת ביניים זמנית, אלא בפסק דין לזמן קצוב – העומדת בתוקפה עד למתן החלטה אחרת או פסק דין בהליך המזונות אשר ידון בתביעה ישירה למזונות ילדים בערכאה המוסמכת – רק שיש ללמוד על דרך ההיקש מהו פרק הזמן שניתן לראות כ"זמן הקרוב", אשר גם לדברי כב' השופט מזוז ניתן לתבוע "השבת הוצאות" על העתיד מכוח סמכות מקורית של כריכה.

יוצר עוד, מאחר שמדובר בענייני מזונות שהינם דינמיים ומשתנים ממקרה למקרה, לכן אין הכרח לקבוע מסמרות כי פסק הדין הקצוב בכריכת מזונות ילדים יוכל להיות דווקא עד לחמישה חודשים ולא שישה או יותר, בהתאם לצורך הקונקרטי שבאותו מקרה, אך יש בכך משום נתינת "קריאת כיוון" לפרשנות סבירה...

לכן ביה"ד קובע שבסמכותו לדון בתביעת האשה כפי שצומצמה להשבת הוצאות, היינו: השבת הוצאות על מזונות עבר (כולל מחציות), והשבת הוצאות עבור החודשים הקרובים ובאים, עד כחמשה חודשים. יובהר ויודגש שוב שלא מדובר בקביעת מזונות זמניים במסגרת תביעת מזונות כוללת, אלא בפסיקה בתביעת השבת הוצאות שנכרכה מראשיתה (אמנם בתחילה בצורה רחבה יותר, אך בהמשך צומצמה) בתביעת הגירושין, בהתאם לסעיף 3 בחוק חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953.

ביה"ד יוסיף ויבהיר שתביעה זו עומדת ב"מבחן המשולש", שכן:

1. תביעת הגירושין הוגשה כדין ובאופן כנה.
2. לאחר צמצום ההיקף התביעה להשבת הוצאות, הכריכה היא כדין.
3. התביעה להשבת מזונות היא כנה, שכן רצון האשה הכנה הוא שביה"ד ידון ויכריע בכך. אין לומר שהתביעה נועדה לחסום את הגשת תביעת "מזונות ילדים" בערכאה המוסמכת עפ"י חוק, שהרי גם כאשר ביה"ד דן בתביעה הנוכחית להשבת הוצאות, הדלת פתוחה לשני ההורים, כאפוטרופוסים הטבעיים של הילדים, להגיש תביעת "מזונות קטנים" עצמה בשם הילדים, בפרט אם הינם סבורים שהילדים לא באים על סיפוק צרכיהם במסגרת הפסיקה הנוכחית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. קביעת גובה "השבת הוצאות"

במסגרת התביעה הנוכחית להשבת הוצאות, ביה"ד אינו מתייחס לכלל צרכי הוצאות הילדים הראויים לפסוק, לו היינו דנים בתביעת "מזונות ילדים" עצמה, אלא בהשבת הוצאות מוכחות.

גם בלא הגשת כל קבלה וקבלה ע"י האשה, ברור בעליל שאין בתשלום 2,000 ₪, וכ"ש 1,500 ₪ לחודש כדי לכסות את הוצאות האם עבור שלושת הילדים, בפרט כאשר שנים מהם היו פחותים מבני שש עד לאחרונה, ובפרט שסיימנו כעת את חודשי הקיץ ונכנסים אנו לתקופת החגים, כאשר ידוע שבחודשים אלו ההוצאות גדולות יותר מאשר בשאר חודשי ה"שגרה".

מן הדין, ראוי היה לקבוע דיון להשמעת עמדות הצדדים על הוצאות האם בפועל עבור הקטינים ולדרוש אסמכתאות להוצאות אלו, אולם, בהתחשב בסד הזמנים הקצר של פסק הדין ולמשך תוקפו למספר חודשים בלבד, נראה שיש לפסוק גם ללא דיון עפ"י אומדנא על צד הסף הנמוך המוכח.

ניתן לאמוד ללא ספק, אף בלא הצגת קבלת מפורטות, שההוצאות השוטפות עבור חודשים יולי-אוקטובר '25 לשלושת הילדים הם לא פחות מ-3,000 ₪ לחודש, ועבור חודשים יוני '25 (מאז הגשת התביעה המקורית) וחודשים נוב' '25 ואילך, לא פחות מסך 2,700 ₪ לחודש.

בנוסף, האיש חייב בהשבת מחצית שכירות האשה לפי החוזה בסך 1,000 ₪ (מחצית = 500 ₪) החל מיוני '25. וכן בנוסף חייב בהשבת ה"מחציות" של הוצאות חינוך, כפי שפרטה האשה בבקשותיה, היינו מחצית סך 2,923 ₪ = 1,462 ₪. כמו"כ על האיש להחזיר לאשה "מחציות" חינוך ורפואה ככל שיהיו, במשך החודשים הקרובים עד ינו' '26, הכלולים בפס"ד זה.

לטענת האם טרם קבלה מענק לימודים מהמל"ל, ולכן אין לנכות את גובה המענק מהמחציות הנ"ל. ככל שהאשה תקבל מענק לימודים עובר שנת '25 למפרע, עליה להעביר מחציתו לאיש.

כל סכום שהעביר האיש כבר לאשה עבור השבת הוצאותיה עבור הילדים (2,000 או 1,500 ₪ מידי חודש לטענת האשה) יובא בחשבון.

כמו כן, האשה מקבלת קצבת ילדים בסך כ-600 ₪ עבור 3 ילדים. בדרך כלל מזונות מחושבים בנוסף לקצבת הילדים, אך במסגרת תביעה זו להשבת הוצאות, ביה"ד אינו כולל את הקצבה, וניתן להחשיב מחציתה (חלק האב) כתשלום עבור הוצאות האם.

בהתאם למובא לעיל מפסק הדין בתיק 1269656/13, ביה"ד מתייחס בפס"ד להשבת הוצאות עבור העבר ועבור התקופה הקרובה בלבד, עד סוף ינו' '26, היינו כארבעה חודשים ממועד חתימת החלטה זו.

ד. קביעת סמכות בהסדרי שהות

לאור הקדמת התביעה של האשה בביה"ד בכריכתה מיום 10.6.25, כאשר תביעת האיש הוגשה לביהמ"ש רק ביום 22.6.25, אין ספק כלל שלביה"ד סמכות עניינית בענייני משמורת והסדרי שהות.

מסקנה

לאור כל האמור, ביה"ד קובע:

א. לביה"ד הסמכות העניינית לדון בתביעה האשה להשבת הוצאות, במסגרת התביעה שהגישה בתחילה ונכרכה בתביעת הגירושין, ובהמשך צומצמה ותוקנה כנ"ל, באופן המשלב את הקביעה בפסיקת בג"ץ 5988/21.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ב. ביה"ד מחייב את האיש עבור חודש יוני '25 ועבור חודשים נוב' '25 עד ינו' '26 (כולל) בהחזר הוצאות שוטפות בסך 2,700 ₪ לחודש עבור שלושת הקטינים, ועבור חודשים יולי-אוק' '25 סך 3,000 ₪ לחודש.
- ג. בנוסף לאמור על האב לשלם מחצית שכירות האשה בסך 500 ₪ לחודש החל מיוני '25, ובנוסף ישלם החזר "מחציות" חינוך עבר בסך 1,462 ₪ ובנוסף מחציות חינוך ורפואה ככל שיהיו בחודשים הקרובים עד לינו' '26 (כולל).
- ד. תשלומים ככל שביצע כבר האיש יקוזזו מהסכומים הנ"ל, וכן יש את לקזז מחצית קצבת הילדים, בסך כ-300.
- ה. בפסיקת "השבת הוצאות" עבור העבר ולחודשים הקרובים תביעת האשה המצומצמת באה לידי מיצוי, ויש לסגור את התיק.
- ו. לביה"ד סמכות עניינית בענייני משמורת והסדרי שהות ועל כן על המזכירות לקבוע דיון בעניין הסדרי שהות.

פס"ד ניתן לפרסום בהשמטת השמות ומספר ת.ז. של הצדדים.

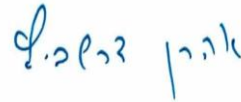
ניתן ביום ג' בתשרי התשפ"ו (25/09/2025).

הרב אברהם צבי גאופטמן

הרב עובדיה חפץ יעקב

הרב אהרן דרשביץ – אב"ד

העתק מתאים למקור

הרב יצחק דהאן, המזכיר הראשי

נחתם דיגיטלית ע"י הרב אהרן דרשביץ בתאריך 25/09/2025 12:25